

Παρά τις 600 μηνύσεις και εγκλήσεις που έχουν υποβληθεί τα τελευταία πέντε χρόνια κατά της Γενικής Υπηρεσίας Ασφαλείας του Ισραήλ, ευρύτερα γνωστή ως Σιν Μπετ (Shin Bet), ποτέ οι αρχές δεν θεώρησαν σκόπιμο να διεξάγουν έρευνα για τα φερόμενα εγκλήματα ή ακόμη περισσότερο να διώξουν ποινικά τους κατηγορούμενους ως βασανιστές. Η συνοπτική παρουσίαση της έρευνας που διεξήγαγε η Δημόσια Επιτροπή Κατά των Βασανιστηρίων στο Ισραήλ (ΔΕΚΒΙ) καταδεικνύει τη συναίνεση -αν όχι την παρότρυνση- των αρχών επιβολής του νόμου για τα βασανιστήρια που διαπράττονται στις αίθουσες ανάκρισης της Σιν Μπετ.

ΤΗΣ IRIT BALLAS

Μέλους της Δημόσιας Επιτροπής Κατά των Βασανιστηρίων στο Ισραήλ (ΔΕΚΒΙ)

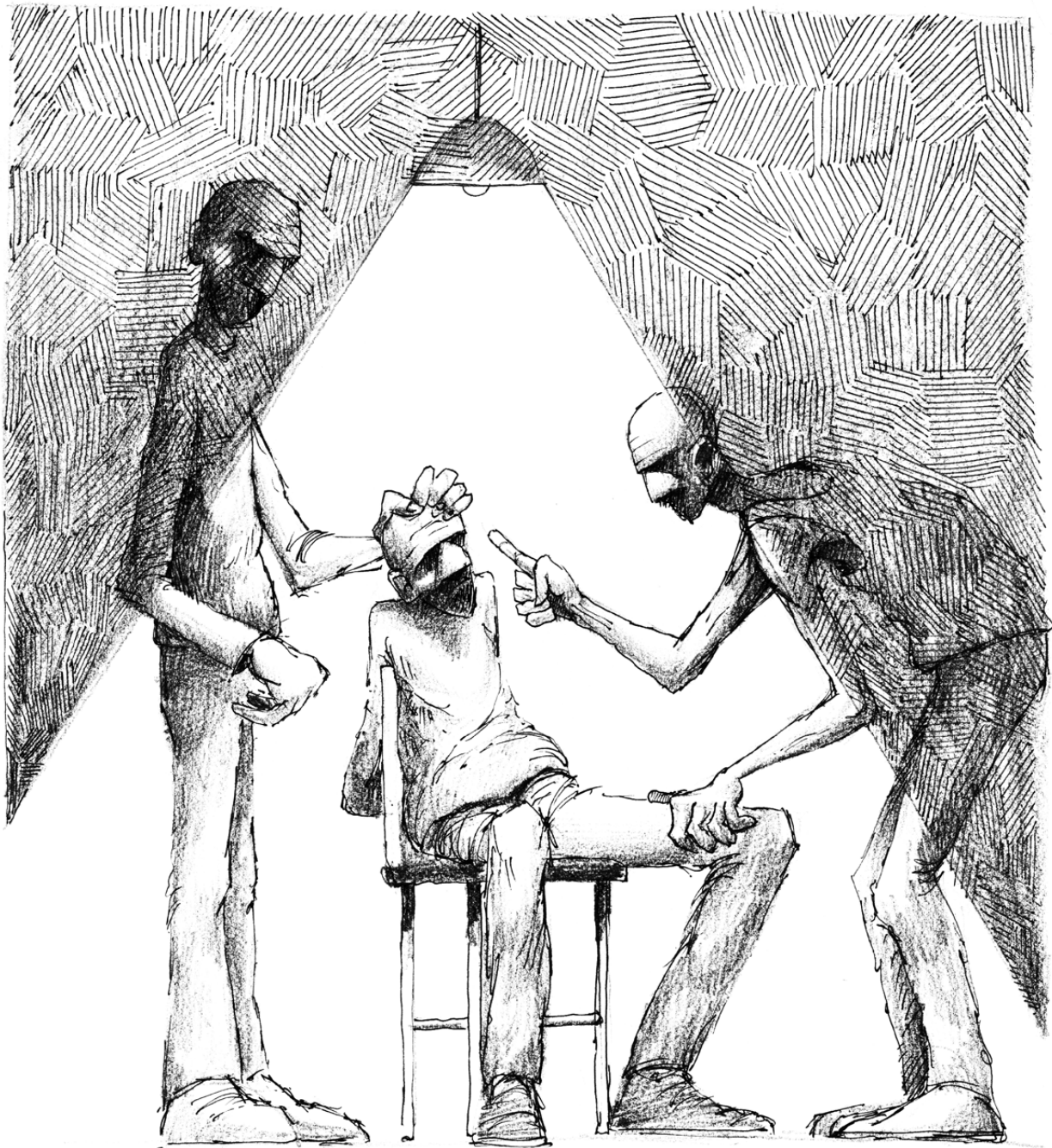
ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

ΑΘΗΝΑ ΑΥΓΗΤΙΔΟΥ, ΑΘΑΝΑΣΙΑ ΡΑΠΤΗ

Η Απουσία Έρευνας και Τιμωρίας των Βασανιστηρίων στο Ισραήλ

Τα προηγούμενα πέντε χρόνια η Δημόσια Επιτροπή Κατά των Βασανιστηρίων στο Ισραήλ (ΔΕΚΒΙ) και ορισμένοι άλλοι οργανισμοί προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων του Ισραήλ υπέβαλαν περισσότερες από 600 μηνύσεις για χρήση βασανιστηρίων και κακοποίηση ατόμων από τη Γενική Υπηρεσία Ασφαλείας του Ισραήλ [στο εξής θα αναφέρεται ως Σιν Μπετ (Shin Bet)]. Σε καμία περίπτωση οι αρχές δεν θεώρησαν σκόπιμο να διεξάγουν έρευνα για τα φερόμενα εγκλήματα εναντίον των κατηγορουμένων ή ακόμη περισσότερο να διώξουν ποινικά τους κατηγορούμενους βασανιστές.

Η παρούσα μελέτη βασίζεται σε ευρήματα έρευνας που διεξήχθη από την ΔΕΚΒΙ. Σ' αυτή θα διερευνηθεί σε πρώτη φάση το υπόβαθρο στο οποίο έλαβαν χώρα τα βασανιστήρια και οι κακοποιήσεις στο Ισραήλ, και θα αναλυθεί, *inter alia*, η «Απόφαση Βασανιστηρίων»: μια απόφαση-ορόσημο που εκδόθηκε από το Ανώτατο Δικαστήριο του Ισραήλ δέκα χρόνια πριν. Στη συνέχεια θα ακολουθήσει μια σύντομη κριτική της κρατικής διαδικασίας «διερεύνησης» των εγκλήσεων των θυμάτων βασανισμού και τον τρόπο με τον οποίο αυτή παραβλέπει τις εγκλήσεις των φερόμενων θυμάτων που υπέστησαν βασανιστήρια και κακοποιήσεις. Η εν λόγω διαδικασία οδηγεί σε μια κατάσταση όπου οι πράκτορες

ΕΚΤΙΣΟ ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΑΡΑΦΟΤΟΠΟΥΛΟΣ

της Σιν Μπετ έχουν αυσιλία σε περίπτωση δίωξης εναντίον τους καθώς και την πλήρη υποστήριξη του νομικού συστήματος για τη χρήση παράνομων μεθόδων έρευνας, συμπεριλαμβανομένων και μεθόδων βασανιστηρίων.

Α. ΥΠΟΒΑΘΡΟ

Από τα Σκάνδαλα στην Εξονυχιστική Έρευνα

Τα βασανιστήρια και οι κακοποιήσεις της Σιν Μπετ έγιναν αντιληπτά από την Ισραηλινή κοινή γνώμη μόνο κατά τα μέσα της δεκαετίας του '80, κυρίως έπειτα από τη δημοσιοποίηση μιας σειράς υποθέσεων που ανέδειξαν τις συνήθεις μεθόδους βασανιστηρίων και κακοποιήσεων της Σιν Μπετ κατά τη διάρκεια των ανακρίσεων.

Το διαβόητο σκάνδαλο «Λεωφορείο υπ' αρ. 300» το 1984 αφορούσε την πειρατεία ενός λεωφορείου από τέσσερις Παλαι-

στίνιους τρομοκράτες. Κατά τη διάρκεια του Ισραηλινού σχεδίου διάσωσης δύο Παλαιστίνιοι σκοτώθηκαν και άλλοι δύο συνελήφθησαν από πράκτορες της Σιν Μπετ. Όσο βρίσκονταν κρατούμενοι, ξυλοκοπήθηκαν μέχρι θανάτου από αξιωματούχους της Σιν Μπετ, οι οποίοι ακολούθησαν τις άμεσες οδηγίες του επικεφαλής της οργάνωσης. Ακολούθησε μια πρωτοφανής συγκάλυψη του γεγονότος, κατά την οποία οι αξιωματούχοι της Σιν Μπετ κατασκεύασαν ψευδή αποδεικτικά στοιχεία και ψευδομαρτύρησαν στο δικαστήριο μολοντί πρώτα ορκίστηκαν. Μερικές ημέρες αργότερα, μια φωτογραφία που δημοσιεύτηκε σε ημερήσια εφημερίδα αποκάλυπτε ότι τουλάχιστον ένας από τους τέσσερις Παλαιστίνιους ήταν ζωντανός όταν συνελήφθηκε από την Σιν Μπετ κατά τη διάρκεια της αποστολής διάσωσης. Μετά τη δημοσίευση της φωτογραφίας, η εφημερίδα έκλεισε για μερικές μέρες από την στρατιωτική λογοκρισία του Ισραήλ.

Η Απουσία Έρευνας και Τιμωρίας των Βασανιστηρίων στο Ισραήλ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ OLIVER STAHMANN

Τρία χρόνια αργότερα ένα άλλο περιστατικό στο οποίο εμπλεκόταν η Σιν Μπετ δημοσιοποιήθηκε στο Ισραήλ. Ο Ιζάτ Ναφσού (Izzat Nafsu), ένας αξιωματικός των Αμυντικών Δυνάμεων του Ισραήλ, ο οποίος προερχόταν από μια ολιγάριθμη μουσουλμανική μειονότητα Κιρκάσιων στο Ισραήλ κατηγορήθηκε για κατασκοπεία. Έπειτα από την ομολογία του καταδικάστηκε σε πολυετή φυλάκιση. Ενώ βρισκόταν στη φυλακή, ο Ναφσού συνέχισε να διαβεβαιώνει για την αθωότητά του, ισχυριζόμενος ότι η ομολογία του αποσπάστηκε βίαια (έπειτα από βασανιστήρια). Το 1987 τελικά αφέθηκε ελεύθερος, όταν το Ανώτατο Δικαστήριο του Ισραήλ επιβεβαίωσε τους ισχυρισμούς του κρίνοντας ότι η ομολογία του είχε βίαια αποσπαστεί και ότι οι πράκτορες της Σιν Μπετ είχαν ψευδομαρτυρήσει ενώπιον του δικαστηρίου όταν ο Ναφσού διαφώνησε για την εγκυρότητα της ομολογίας του.

Έπειτα από αυτά τα γεγονότα, και την επακόλουθη δημόσια κατακραυγή, διορίστηκε το 1987 μια επιτροπή με επικεφαλής τον πρώην Πρόεδρο του Ανώτατου Δικαστηρίου Μος Λαντάου (Moshe Landau). Η αποστολή της «Επιτροπής Λαντάου» ήταν να εξετάσει τις μεθόδους που χρησιμοποιούσε η Σιν Μπετ κατά την ανάκριση των Παλαιστίνιων που ήταν ύποπτοι για θέματα ασφαλείας του Ισραήλ. Ένα σημαντικό μέρος της έκθεσης της Επιτροπής δημοσιεύτηκε, όμως τα πιο σημαντικά ευρήματα και οι υποδείξεις της, όπως οι τεχνικές ανάκρισης της Σιν Μπετ που χρησιμοποιήθηκαν κατά το διάστημα 1967-1987 καθώς και το ποιες μέθοδοι στο εξής θα επιτρεπόταν να εφαρμόζονται, παραμένουν απόρρητα μέχρι σήμερα. Ενώ η έκθεση δήλωνε ότι πολλές από τις μεθόδους χρησιμοποίησε η Σιν Μπετ ήταν παράνομες, πρότεινε ωστόσο οι πράκτορες που χρησιμοποιήσαν αυτές τις μεθόδους να μην διωχθούν. Η αναφορά και οι εισηγήσεις της Επιτροπής έγιναν δεκτές από την Ισραηλινή κυβέρνηση.

Η έκθεση της «Επιτροπής Λαντάου» επίσης αποκάλυπτε ότι οι ανακριτές της Σιν Μπετ είχαν κατ' εξακολούθηση ψευδομαρτυρήσει στα στρατιωτικά δικαστήρια από το 1971 και μετά. Όποτε οι Παλαιστίνιοι κατηγορούμενοι ήθελαν να αρνηθούν

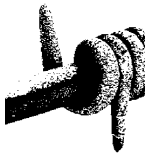
τις ομολογίες τους με την αιτιολογία ότι προήλθαν έπειτα από εξαναγκασμό, οι πράκτορες της Σιν Μπετ συνεχώς υποστήριζαν στις καταθέσεις τους ότι οι ομολογίες προέρχονταν αποκλειστικά από «μη εξαναγκαστικές» μεθόδους. Η Επιτροπή πρότεινε την εγκατάλειψη της υποκρίσις που διέκρινε ως τότε ολόκληρο το ανακριτικό σύστημα, το οποίο χρησιμοποιούσε και συγκάλυπτε συστηματικά παράνομες μεθόδους. Αντ' αυτού, η Επιτροπή πρότεινε η Ισραηλινή κυβέρνηση να αναγνωρίσει ότι ορισμένα μέτρα εξαναγκασμού είναι επιτρεπτά και στη συνέχεια να τα κωδικοποιήσει και να τα παρακολουθήσει προκειμένου να αποφύγει την κατάχρησή τους.

Παρόλο που τα ευρήματα της επιτροπής ήταν σοβαρά και αποκάλυπταν στοιχεία συστηματικής και θεσμοθετημένης ψευδοκρίας και εκτεταμένη χρήση βασανιστηρίων, δεν υποβλήθηκε καμία προσωπική κατηγορία εναντίον κάποιου υπαλλήλου της Σιν Μπετ. Κανείς δεν θεωρήθηκε πως έφερε ευθύνη για τα συγκεκριμένα εγκλήματα.

B. Η Απόφαση του Ανώτατου Δικαστηρίου

Μετά τη σύσταση της επιτροπής Landau, τα βασανιστήρια συνέχισαν ν' αποτελούν ένα μείζον θέμα συζήτησης στο Ισραήλ. Αρκετοί οργανισμοί προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων προσπάθησαν να αμφισβητήσουν τις μεθόδους που χρησιμοποιούσε η Σιν Μπετ υποβάλλοντας αιτήσεις στο Ανώτατο Δικαστήριο. Το 1999, έπειτα από εκτεταμένες διαβουλεύσεις, εννιά δικαστές του Ανώτατου Δικαστηρίου, ένας ασυνήθιστα δηλαδή μεγάλος αριθμός δικαστών, εξέδωσαν μια από τις πιο σημαντικές δικαστικές αποφάσεις.

Η απόφαση -η οποία συντάχθηκε από τον Πρόεδρο του Ανώτατου Δικαστηρίου Άαρον Μπάρακ (Aharon Barak)- θεωρείται από πολλούς προοδευτική και την δεδομένη εκείνη στιγμή θεωρήθηκε ως ένα από τα πιο σημαντικά επιτεύγματα των Ισραηλινών κινήσεων για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Πράγματι, υπήρξε και παραμένει ένα σημαντικό ορόσημο στον αγώνα κατά των βασανιστηρίων δεδομένου ότι αναγνωρίζει την

●● Το διαβόητο σκάνδαλο «Λεωφορείο υπ' αρ. 300» το 1984 αφορούσε την πειρατεία ενός Λεωφορείου από τέσσερις Παλαιστίνιους τρομοκράτες. Μερικές ημέρες αργότερα, μια φωτογραφία που δημοσιεύτηκε αποκάλυψε ότι τουλάχιστον ένας Παλαιστίνιος ήταν ζωντανός όταν συνελήφθη από την Σιν Μπετ. ●●

Η Απουσία Έρευνας και Τιμωρίας των Βασανιστηρίων στο Ισραήλ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΓΕΩΡΓΙΑ ΚΟΥΤΣΙΑΝΟΥ

απόλυτη απαγόρευση των βασανιστηρίων στο διεθνές δίκαιο, και συνακόλουθα οδήγησε σε σημαντική μείωση των βασανιστηρίων στις ανακρίσεις που διεξήγαγε η Σιν Μπετ.

Η απόφαση όριζε ότι: «...μια εύλογη ανάκριση χαρακτηρίζεται απαραίτητα από την απουσία βασανιστηρίων, βιαιότητας, ανάνθρωπης μεταχείρισης του ατόμου που καθώς και οποιασδήποτε εξευτελιστικής μεταχείρισης... Η ανθρώπινη αξιοπρέπεια επίσης περιλαμβάνει το σεβασμό του ανακρινόμενου υπόπτου... Αυτές οι απαγορεύσεις είναι «απόλυτες». Δεν υπάρχουν εξαιρέσεις και δεν υπάρχει περιθώριο στάθμισης».

Όμως το δικαστήριο υπήρξε αμφίθυμο, και μαζί με αυτή την απόλυτη απαγόρευση, η απόφαση δημιούργησε ερμηνευτικά κενά, τα οποία ουσιαστικά επιτρέπουν τη χρήση βασανιστηρίων

από τις κρατικές υπηρεσίες ασφαλείας. Ουσιαστικά, το δικαστήριο όρισε ότι εάν ο κρατούμενος κακοποιείται προκειμένου να σωθεί μια άλλη ανθρώπινη ζωή, ο ανακριτής μπορεί να επικαλεσθεί την αρχή της «κατάστασης ανάγκης» εάν παραπεμφθεί σε δίκη.

Έτσι, το δικαστήριο ισχυρίζεται ότι όταν τα βασανιστήρια είναι το μόνο μέσο απόσπασης άμεσων πληροφοριών για τη διάσωση ατόμων (γεγονός που είναι γνωστό στη βιβλιογραφία ως «η Περίπτωση της Ωρολογιακής Βόμβας»), αυτά μπορούν να δικαιολογηθούν εκ των υστέρων σε μια δίκη.

Όλα τα ποινικά συστήματα αναγνωρίζουν την ανάγκη ύπαρξης εξαιρέσεων στους γενικούς κανόνες του Ποινικού Κώδικα, και κατ' επέκταση εγκαθιδρύουν μια μορφή «κατάστασης ανάγκης» που προνοεί για την απαλλαγή των κατηγορουμένων από

οποιαδήποτε ποινική ευθύνη σε έκτακτες περιπτώσεις. Ωστόσο, ο κανόνας που απαγορεύει τα βασανιστήρια και την κακοποίηση είναι μοναδικός και η διεθνής κοινότητα εξακολουθεί να συζητά το εάν και σε ποια μορφή η κατάσταση ανάγκης μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως νόμιμος λόγος άρσης του αδίκου ή του καταλογισμού στην περίπτωση των βασανιστηρίων. Παρ' όλη αυτά το Ανώτατο Δικαστήριο του Ισραήλ ξεπέρασε κατά πολύ τα όρια αυτού του διαλόγου όταν όχι μόνο αναγνώρισε την δυνατότητα εφαρμογής της κατάστασης ανάγκης στα βασανιστήρια, αλλά επιπλέον όταν επέτρεψε στον Γενικό Εισαγγελέα να συντάξει οδηγίες σύμφωνα με τις οποίες θα μπορούσε εκ των προτέρων να προσδιορίσει τις περιπτώσεις οι οποίες εμπίπτουν στην «κατάσταση ανάγκης». Σε αυτές τις περιπτώσεις, ο εμπλεκόμενος πράκτορας της Σιν Μπετ δεν θα διώκονταν.

Με αυτό τον τρόπο, το Ανώτατο Δικαστήριο ενέκρινε εκ των προτέρων τη χρήση βίας στις ανακριτικές μεθόδους, γεγονός που σε καμία περίπτωση δεν αποτελεί μια αποδεκτή εφαρμογή της κατάστασης ανάγκης ως λόγος άρσης του αδικού ή του καταλογισμού. Μερικές μέρες μετά την έκδοση της απόφασης, οι οδηγίες αυτές δημοσιεύτηκαν από τον Γενικό Εισαγγελέα. Καθιέρωναν μια αρχή σύμφωνα με την οποία εάν ένας πράκτορας θεωρούσε ότι ενεργούσε λόγω κάποιας κατάστασης ανάγκης, δε θα διωκόταν ποινικά.

Η εν λόγω απόφαση περιείχε για το Ανώτατο Δικαστήριο του Ισραήλ τον ιδανικότερο συγκερασμό: αφενός, τάσσονταν υπέρ της ρητής απαγόρευσης των βασανιστηρίων και της κακοποίησης, ενισχύοντας με αυτόν τον τρόπο την διεθνή φήμη του δικαστηρίου ως προστάτη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο Ισραήλ. Αφετέρου, όμως, μετρίαζε αυτήν την απαγόρευση με διάφορους τρόπους, όπως κυρίως μέσω της «Περίπτωσης της Ωρολογιακής Βόμβας» προκειμένου να παράσχει μερικώς νομική ασυλία στους πράκτορες της Σιν Μπετ.

Με την απόφαση αυτή, η οποία συχνά χαρακτηρίζεται ως προδευτική, το δικαστήριο στην ουσία προετοίμασε το έδαφος για την εγκαθίδρυση ενός καθεστώτος ατιμωρησίας που αποτέλεσε το επίκεντρο της πρόσφατης έρευνας της ΔΕΚΒΙ.

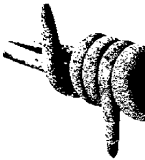
Γ. Διαδικασία για την Αντιμετώπιση των Αναφορών Παραπόνων για Βασανισμό

Για 20 χρόνια και ειδικότερα κατά τη δεκαετία που ακολούθησε την απόφαση του δικαστηρίου, η ΔΕΚΒΙ καθώς και άλλοι οργανισμοί υπεράσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων έχουν αμφισβητήσει το ισραηλινό νομικό κατεστημένο, κυρίως τον Γενικό Εισαγγελέα, καταθέτοντας μηνύσεις εκ μέρους των θυμάτων βασανιστηρίων και κακομεταχείρισης. Όπως προαναφέρθηκε, καμία από αυτές τις αναφορές παραπόνων δεν οδήγησε στην έναρξη μιας ποινικής έρευνας.

Κανονικά η αστυνομία οφείλει να ερευνά τις εγκλήσεις που κατατίθενται από τα θύματα. Αλλά όταν μια μήνυση-έγκληση αφορά κάποιον αστυνομικό, η φερόμενη κακομεταχείριση ερευνάται από ένα ειδικό τμήμα του Υπουργείου Δικαιοσύνης- τη Διεύθυνση Αστυνομικών Ερευνών (εφεξής ΔΑΕ). Η λογική πίσω από αυτό το σύστημα εντοπίζεται στην εγγενή ακαταλληλότητα της αστυνομίας να διεξάγει έρευνα που αφορά την ίδια. Επομένως, τέτοιου είδους έρευνες θα πρέπει να διεξάγονται από κάποιο ανεξάρτητο σώμα.

Ως επακόλουθο των περιστατικών της Σιν Μπετ που αναλύθηκαν προηγουμένως ο νόμος τροποποιήθηκε έτσι ώστε οι μηνύσεις-εγκλήσεις που αφορούν τους πράκτορες της Σιν Μπετ να ερευνώνται από το παραπάνω ανεξάρτητο σώμα. Αυτό σήμαινε ότι το ειδικό τμήμα του Υπουργείου Δικαιοσύνης, η ΔΑΕ, θα διενεργούσε τις έρευνες για την Σιν Μπετ. Το νομοθετικό σώμα εξήγησε ότι αυτό θα διασφάλιζε την αμεροληψία των ερευνών.

Ωστόσο, η Βουλή (Knesset) πρόσθεσε μια μικρή διάκριση ανάμεσα στις μηνύσεις που αφορούν την αστυνομία και το Σιν Μπετ. Οι μηνύσεις κατά των αστυνομικών θα κατατίθονταν απευθείας στη ΔΑΕ. Οι μηνύσεις κατά των πρακτόρων της Σιν Μπετ θα κατατίθονταν πρώτα στο Γενικό Εισαγγελέα, ο οποίος θα αποφάσιζε το αν θα παρέπεμπε τη μήνυση στο ειδικό τμήμα ή θα την έθετε στο αρχείο. Μπορεί κανείς να σκεφτεί πολλούς λόγους για τους οποίους η Βουλή δημιούργησε αυτή την ξεχωριστή κατηγορία και φυσικά μπορεί να ασκήσει κριτική σ' αυτό.

●● Το Ανώτατο Δικαστήριο του Ισραήλ όρισε ότι εάν ο κρατούμενος κακοποιείται προκειμένου να σωθεί μια άλλη ανθρώπινη ζωή, ο ανακριτής μπορεί να επικαλεσθεί την αρχή της «κατάστασης ανάγκης» εάν παραπεμφθεί σε δίκη. ●●

Ωστόσο, ακόμα και οι πιο ένθερμοι υποστηρικτές της θεωρίας συνομοσίας δεν θα μπορούσαν να προβλέψουν αυτό που έκανε τελικά ο Γενικός Εισαγγελέας μέσω της νομικά κατοχυρωμένης εξουσίας του: προτού αποφασίσει για το αν θα παραπέμψει την μήνυση στη ΔΑΕ, ο Γενικός Εισαγγελέας ζήτη προανάκριση για την μήνυση. Η προανάκριση διεξάγεται από έναν πράκτορα της Σιν Μπετ ο οποίος, αφού «ερευνά» το ζήτημα ή ακόμη-ακόμη ανακρίνει αυτόν που υποβάλει την μήνυση, καταθέτει την αναφορά του στο Γενικό Εισαγγελέα.

Η ακριβής φύση της εξουσίας που δίνεται στον πράκτορα της Σιν Μπετ που είναι επικεφαλής της έρευνας παραμένει, όπως και ολόκληρη η διαδικασία, καλυμμένη από ένα πέπλο μυστικότητας. Ωστόσο, αυτό που είναι γνωστό είναι το γεγονός ότι καμία από τις μηνύσεις που υποβλήθηκαν μέχρι σήμερα δεν

κρίθηκε από τον πράκτορα της Σιν Μπετ άξια περαιτέρω ποινικής διερεύνησης, και έτσι καμία από τις μηνύσεις που υποβλήθηκαν στο Γενικό Εισαγγελέα δεν έφτασε στο ειδικό τμήμα της ΔΑΕ, όπως απαιτούσε ο νόμος.

Είναι προφανές ότι ολόκληρη η διαδικασία είναι προδήλως ελαττωματική, και σε καμία περίπτωση δεν είναι συμβατή με τις υπαγορεύσεις της Διεθνούς Σύμβασης του ΟΗΕ Κατά των Βασανιστηρίων, ούτε καν συνάδει με τις αρχές της ισραηλινής νομοθεσίας. Πρώτον, η προανάκριση δεν αποτελεί ποινική έρευνα, με όλες τις δημόσιες και νομικές της επιπτώσεις. Το πιο σημαντικό ζήτημα, ωστόσο, είναι ότι οι μηνύσεις που αφορούν τις παραβιάσεις της απόλυτης απαγόρευσης κατά των βασανιστηρίων και της κακοποίησης από την Σιν Μπετ (ένα ποινικό αδίκημα στο εθνικό και διεθνές δίκαιο), εξετάζονται από την

Η Απουσία Έρευνας και Τιμωρίας των Βασανιστηρίων στο Ισραήλ

Ίδια την Σιν Μπετ. Αυτό όχι μόνο έρχεται σε αντίθεση με την θέληση του νομοθέτη να αναθέσει σ' ένα ανεξάρτητο σώμα αυτή την εξουσία, έτσι ώστε να διασφαλίσει την αποτελεσματική επιβολή του νόμου, αλλά επίσης «νομιμοποιεί» κάθε βίαιη μέθοδο ανάκρισης που χρησιμοποιεί της Σιν Μπετ.

Δ. Παραδείγματα Απαντήσεων

Ως μέρος της έρευνας, αναλύθηκαν όλες οι αποκρίσεις στις 169 μηνύσεις που υποβλήθηκαν από την ΔΕΚΒΙ από τον Ιανουάριο του 2004. Τα πορίσματα αποκαλύπτουν τη σοβαρά ελαττωματική φύση αυτού του αυτό-ανακρινόμενου μηχανισμού. Η έρευνα αποκάλυψε ότι οι μηνύσεις δεν εξετάστηκαν συστηματικά και όπου υπήρξε εξέταση τα πορίσματά της αποκρύφτηκαν. Επιπλέον, οι γραπτές απαντήσεις που λαμβάνουμε είναι λακωνικές και δεν σχετίζονται με κανένα ουσιώδη τρόπο με τους ισχυρισμούς των μηνύσεων. Η ομοιότητα των απαντήσεων συχνά επισημαίνεται από κάποιες τυποποιημένες φράσεις, όπως:

«Η μήνυσή σας είναι αβάσιμη». Αυτή πρόταση δεν συνοδεύεται από κάποια συμπληρωματική εξήγηση ή πληροφορία που να συνδέεται με την μέθοδο έρευνας που χρησιμοποιήσαν οι αρχές για να καταλήξουν στα συμπεράσματά τους. Δεν μας ενημερώνουν για τις συνεντεύξεις με τους ανακριτές της Σιν Μπετ ούτε για τον βαθμό στον οποίο είχε πρόσβαση ο επιθεωρητής σε όλες τις σχετικές πληροφορίες.

«Η έρευνα διεξήχθη σύμφωνα με τις διαδικασίες». Αυτή η πρόταση δημιουργεί τις προφανείς ερωτήσεις: Ποιες διαδικασίες και πού αυτές δημοσιεύθηκαν; Είναι αυτές οι διαδικασίες σύμφωνες με τον νόμο; Κυρίως, μια τέτοια απάντηση μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι ο Γενικός Εισαγγελέας και το προσωπικό του γνωρίζουν ότι τα γεγονότα στην μήνυσή μας είναι σωστά, αλλά οι «διαδικασίες» επιτρέπουν την χρήση βασανιστηρίων;

Κάποιες φορές οι λόγοι για τους οποίους αποσύρεται η μήνυση αναφέρονται αλλά με εξαιρετική συντομία. Αυτοί οι λόγοι δεν δικαιολογούν την τρέχουσα και συστηματική αποτυχία του κράτους να διεξάγει ποινικές έρευνες. Ακολουθούν ορισμένα παραδείγματα.

●● Η ακριβής φύση της εξουσίας που δίνεται στον πράκτορα της Σιν Μπετ ως επικεφαλής της έρευνας παραμένει καλυμμένη από ένα πέπλο μυστικότητας. Ωστόσο, είναι γνωστό πως καμία από τις μηνύσεις που υποβλήθηκαν μέχρι σήμερα δεν κρίθηκε ποτέ άξια περαιτέρω ποινικής διερεύνησης. ●●

I. Ο ανακριτής έχει πάντα δίκιο:

Μια έγκληση που υποβλήθηκε στις 13 Μαρτίου του 2005 ανέφερε ότι κατά τη διάρκεια της ανάκρισης ο εγκλωβισμένος βρισκόταν σε επίπονη θέση για ώρες και οι ανακριτές του τον αναθεμάτιζαν, τον έφτυναν, τον απειλούσαν με βιασμό και του στερούσαν τον ύπνο.

Η απάντηση που έλαβε η ΔΕΚΒΙ διαβεβαιώνει ότι η στέρηση ύπνου δεν συνέβη ποτέ και ότι η μήνυσή είναι αβάσιμη. Ωστόσο, υπάρχει μια επιπρόσθετη αναφορά στο φτύσιμο:

«Κατά τη διάρκεια της ανάκρισης μια σταγόνα σάλιου ενός από τους ανακριτές έπεσε ακούσια στο μάγουλο του εγκλωβισμένου. Ο ανακριτής σκούπισε το σάλιο και ζήτησε συγγνώμη. Πέρα από αυτό το συμβάν, κανείς δεν έφτυσε τον εγκλωβισμένο».

Αυτό το κάπως αποκρουστικό παράδειγμα αποδεικνύει ξεκάθαρα ότι ο Γενικός Εισαγγελέας δέχεται αβίαστα την ερμηνεία των γεγονότων από τους ανακριτές. Η ερμηνεία του παρουσιάζεται αβασάνιστα, όχι ως η εκδοχή ενός υπόπτου αλλά ως η απόλυτη και αληθής αντανάκλαση του γεγονότος.

Ίσως είναι περιττό να προσθέσω ότι σε μια σωστή ποινική διαδικασία οι αντιθέσεις ανάμεσα στην εκδοχή του εγκλωβισμένου και του υπόπτου είναι εγγενείς. Ωστόσο, οι αντιθέσεις αυτές δεν αποτελούν βάση για να τεθεί μια υπόθεση στο αρχείο.

II. Οι Περιορισμοί της Σιν Μπετ:

Σε κάποιες απαντήσεις δηλώνεται ότι ο εγκλωβισμένος αφέθηκε ελεύθερος και επέστρεψε στα εδάφη της παλαιστινιακής αρχής. Έτσι, η απάντηση διαβεβαιώνει ότι ένας πράκτορας της Σιν Μπετ δεν μπορεί να συναντήσει τον εγκλωβισμένο στα εδάφη αυτά για λόγους ασφαλείας.

«Το γεγονός ότι ο εγκλωβισμένος είχε ήδη αφεθεί ελεύθερος δυσχέρανε εξαιρετικά τη διεξαγωγή μιας σωστής έρευνας, καθώς ο ανακριτής δεν μπορούσε να συναντηθεί με τον εγκλωβισμένο και να καταγράψει την κατάθεση του».

Η Απουσία Έρευνας και Τιμωρίας των Βασανιστηρίων στο Ισραήλ

ΕΚΤΙΣΟ ΛΙΛΑ ΑΓΡΑΦΙΩΤΗ

Το επιχείρημα ότι η Σιν Μπετ δεν μπορεί να συναντήσει κάποιον που βρίσκεται στα κατεχόμενα εδάφη είναι αιγιματικό. Άλλα σώματα, όπως η μονάδα εγκληματολογικών ερευνών της Στρατιωτικής Αστυνομίας, συναντά συχνά Παλαιστίνιους μάρτυρες στα κατεχόμενα παλαιστινιακά εδάφη. Το γεγονός ότι μια συνάντηση με κάποιον εγκυκαλούντα στο κατεχόμενο έδαφος απαιτεί περίπλοκες και δαπανηρές επιχειρήσεις ασφαλείας δεν μπορεί να θεωρηθεί ως βάσιμος λόγος για την αποτροπή κατάθεσης των μαρτύρων. Αντίθετα, είναι ξεκάθαρο ότι αν ο ύποπτος ήταν Παλαιστίνιος και όχι οι ανακριτές της Σιν Μπετ, αυτός ο ισχυρισμός δεν θα είχε καν ανακύψει.

III. Ωρολογιακές Βόμβες

Ένας άλλος τύπος απάντησης λέει, ρητά ή άρητα, ότι αυτή η υπόθεση είναι μια «περίπτωση ωρολογιακής βόμβας», και γι'

αυτό το λόγο οι μέθοδοι που χρησιμοποιήθηκαν ήταν δικαιολογημένες. Μια τέτοια απάντηση είναι κάπως έτσι:

«Μια εξέταση του ζητήματος έδειξε ότι ο εγκάλων κρατήθηκε για ανάκριση λόγω των σοβαρών υπονοιών εις βάρος του, οι οποίες ήταν βασισμένες σε αξιόπιστες εκ πρώτης όψεως πληροφορίες που έδειχναν ότι συμμετείχε ή συνέληξε σε σοβαρές τρομοκρατικές ενέργειες οι οποίες ήταν δυνατόν να συμβούν άμεσα και μπορούσαν να βλάψουν ή να θέσουν σε κίνδυνο ανθρώπινες ζωές».

Σε αυτού του τύπου την απάντηση, ο Γενικός Εισαγγελέας δεν αρνείται αλλά μάλλον δικαιολογεί τις μεθόδους που χρησιμοποιήθηκαν λόγω «κατάστασης ανάγκης» όπως προαναφέρθηκε. Αυτή είναι μια νομική κατασκευή που επιχειρεί να μειώσει την

απόλυτη φύση της απαγόρευσης κατά των βασανιστηρίων. Αυτές οι απαντήσεις είναι, με αυτή την έννοια, πιο σημαντικές από τις προηγούμενες, καθώς παραδέχονται εμμέσως τα γεγονότα που περιγράφονται στη μήνυση-έγκληση.

Στην απάντηση τύπου «ωρολογιακή βόμβα», δεν γνωρίζουμε ποιος είναι υπεύθυνος για την απόφαση να χρησιμοποιούνται αυτές οι μέθοδοι, ούτε κάτω από ποιες συνθήκες αυτές εφαρμόζονται. Δεν γνωρίζουμε αν η άδεια δίνεται πριν από την ανάκριση ή μεταγενέστερα (ex post facto). Αυτό εγείρει σοβαρά ερωτήματα σχετικά με την ύπαρξη κατευθυντήριων γραμμών όσον αφορά την χρήση βίαιων μεθόδων που θα έπρεπε να αντιμετωπίζονται στο πλαίσιο μιας ποινικής έρευνας ή δίκης.

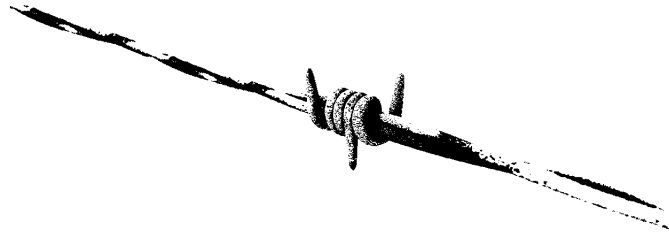
Ένα ακόμα πρόβλημα με αυτές τις απαντήσεις είναι ότι υπάρχει μια τεράστια διαφορά ανάμεσα σε μια ποινική έρευνα και ένα κατηγορητήριο: η έρευνα είναι το πρώτο βήμα και τα αποτελέσματα της αποτελούν τη βάση για την απόφαση αν θα απαγγελθεί κατηγορία ή όχι. Η απόφαση του Ανώτατου Δικαστηρίου παρέχει στο Γενικό Εισαγγελέα τη διακριτική ευχέρεια να απαγγείλει κατηγορία μόνο αφού πρώτα διαπιστώσει τα πραγματικά γεγονότα μέσω της ποινικής έρευνας. Είναι ξεκάθαρο ότι ο Γενικός Εισαγγελέας δεν μπορεί να αρνηθεί τη διεξαγωγή μιας τέτοιας έρευνας. Δίνοντας μια αυτόματη απαλλαγή χωρίς καν να ερευνηθεί το κατά πόσο ένα κατηγορητήριο είναι δικαιολογημένο, διευρύνει τη ρωγμή της απόλυτης απαγόρευσης κατά των βασανιστηρίων που τέθηκε από την απόφαση του Ανώτατου Δικαστηρίου και διευκολύνει σαφώς τη χρήση βασανιστηρίων.

Ε. Συμπεράσματα

Το αδιαμφισβήτητο συμπέρασμα της έρευνάς μας είναι ότι στο Ισραήλ δεν υπάρχει κανένας αξιόπιστος μηχανισμός για την έρευνα των μηνύσεων-εγκλήσεων για βασανιστήρια. Το γεγονός ότι καμία από τις 600 μηνύσεις-εγκλήσεις δεν οδήγησε στην έναρξη έστω μίας ποινικής έρευνας καταδεικνύει ξεκάθαρα ότι ο υπάρχων μηχανισμός είναι ελαττωματικός και δεν είναι σχεδιασμένος για να αποκαλύπτει την αλήθεια. Η απόφαση του Ανώτατου Δικαστηρίου που δημιούργησε τη ρωγμή για την

απαλλαγή των βασανιστών από την τιμωρία έχει εξελιχθεί σε μια κατάσταση στην οποία οι ανακριτές που διαπράττουν σοβαρά ποινικά αδικήματα χαιρούν απόλυτης ασυλίας από ποινική δίωξη. Η απουσία ενός τέτοιου αποτελεσματικού μηχανισμού υποδηλώνει τη συναίνεση -αν όχι την παρότρυνση- των αρχών επιβολής του νόμου για τα βασανιστήρια που διαπράττονται στις αίθουσες ανάκρισης της Σιν Μπετ.

Αυτό το ελαττωματικό σύστημα βρίσκεται μέσα στο πλαίσιο μιας σκληρής και τρέχουσας κατοχής στην οποία χιλιάδες Παλαιστίνιοι έχουν συλληφθεί, ανακριθεί και κρατηθεί εν μέσω της σιωπής, αν όχι της πραγματικής υποστήριξης, του Ισραηλινού νομικού συστήματος. Επίσης, η συνεχής επιμονή του Ισραήλ να εκτελεί μόνο κατ' όνομα έρευνες μηνύσεων για βασανιστήρια δεν μπορεί να υποκαταστήσει μια σοβαρή ποινική έρευνα και απλά αντνακλά την κυρίαρχη ισραηλινή κοσμοθεωρία της κεκαλυμμένης προστασίας αυτών που, ενώ αντιμετωπίζονται το «ερό» ζήτημα της ασφάλειας, διαπράττουν σοβαρά εγκλήματα κατά των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. ☒

Η παρούσα μελέτη βασίζεται σε έκθεση που δημοσιεύθηκε από τη ΔΕΚΒΙ τον Δεκέμβριο του 2009. Για περαιτέρω διερεύνηση δείτε *Accountability Denied: The Absence of Investigation and Punishment of Torture in Israel*, Periodic Report, December 2009, Public Committee against Torture, Jerusalem, ηλεκτρονικά διαθέσιμη στην ιστοσελίδα http://www.stoptorture.org.il/files/Accountability_Denied_Eng.pdf.

●● Τα πορίσματα αποκαλύπτουν τη σοβαρά ελαττωματική φύση αυτού του αυτό-ανακρινόμενου μηχανισμού. Η έρευνα αποκάλυψε ότι οι μηνύσεις δεν εξετάστηκαν συστηματικά και όπου υπήρξε εξέταση τα πορίσματά της αποκρύφθηκαν. ●●